

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 58 - 95, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/158/2000

STOSUNEK POLAKÓW DO WYNIKÓW WYBORÓW PREZYDENCCKICH

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, LISTOPAD 2000

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

- Ponad połowa ankietowanych przyjęła ponowny wybór Aleksandra Kwaśniewskiego z zadowoleniem (53%), blisko jedna trzecia określiła swoje odczucia jeszcze bardziej pozytywnie - jako radość (31%). Dla 12% badanych wynik wyborów jest rozczarowaniem. Stosunkowo często spotykane pięć lat temu obawy i lęki związane z wyborem Aleksandra Kwaśniewskiego obecnie odnotowujemy rzadziej - co dziesiąty Polak przyjął jego wybór z obawą (10%), co dwunasty z niepewnością (8%) lub zniechęceniem (8%). Dla ponad jednej piątej ankietowanych (21%) rezultat wyborów jest sprawą obojętną.

- Według deklaracji badanych, w tegorocznych wyborach układ sympatii wyborców kształtował się inaczej niż pięć lat temu - preferencje wyborcze ustaliły się już wcześniej i w mniejszym stopniu formowały się pod wpływem kampanii wyborczej. Większość uczestników wyborów (77%) twierdzi, że od początku miała swojego faworyta i nawet nie rozważała możliwości, by oddać głos na kogoś innego. (Pięć lat temu podobne zdecydowanie deklarowała nieco ponad połowa wyborców.) Dwie trzecie uczestników głosowania (66%) twierdzi, że ostateczną decyzję, kogo poprzeć w wyborach, podjęło wcześniej niż dwa miesiące przed ich terminem.

- Większość respondentów (69%) akceptuje wynik wyborów. Tylko niespełna co piąty (19%) nie może pogodzić się z tym, że kolejną kadencję urząd prezydenta będzie sprawował Aleksander Kwaśniewski i uznaje wynik wyborów za niesprawiedliwy. Z rezultatem wyborów najtrudniej pogodzić się zwolennikom Mariana Krzaklewskiego, większość spośród nich (64%) uważa wynik głosowania za niesprawiedliwy i sądzi, że szef „Solidarności” zasłużył na więcej głosów. Podobnie krytycznie wynik wyborów oceniają nieliczni wyborcy Lecha Wałęsy. Co najmniej ponad połowa wyborców pozostałych pretendentów do prezydentury uznaje, że wynik ten odzwierciedla realny układ preferencji Polaków i jest odpowiedni do „zasług” poszczególnych kandydatów.

Reelekcja Aleksandra Kwaśniewskiego już w pierwszej turze potwierdziła, że w tych wyborach praktycznie nie miał on przeciwnika mającego szansę zagrozić jego pozycji. Pozostali liczący się kandydaci na urząd prezydencki - Andrzej Olechowski oraz Marian Krzaklewski uzyskali o ponad jedną trzecią głosów mniej niż obecny prezydent. Ponowny wybór Aleksandra Kwaśniewskiego na prezydenta spotkał się z nieco inną reakcją Polaków niż pięć lat temu, kiedy pierwszy raz został on wybrany na ten urząd. W roku 1995 wybór na prezydenta III RP byłego działacza PZPR i SdRP - po nieznacznym zwycięstwie nad Lechem Wałęsą w drugiej turze - Polacy przyjęli z mieszanymi uczuciami. Wprawdzie z jednej strony wśród osób identyfikujących się z lewicą dominowało uczucie zadowolenia lub nawet radości, jednak z drugiej - prawie jedna trzecia badanych deklarowała, iż obawia się tego wyboru. Uczuciami pojawiającymi się stosunkowo często (po jednej piątej wskazań) były także zaskoczenie, niepewność oraz rozczarowanie. Po pięciu latach sprawowania najwyższego urzędu w państwie przez Aleksandra Kwaśniewskiego, a przede wszystkim po trzech latach rządów koalicji AWS-UW, później tylko AWS, reakcje na reelekcję obecnego prezydenta są odmienne. Ponad połowa ankietowanych przyjęła ponowny wybór Aleksandra Kwaśniewskiego z zadowoleniem i jest to uczucie zdecydowanie dominujące wśród wyborców¹. Blisko jedna trzecia badanych określiła swoje odczucia jeszcze bardziej pozytywnie - jako radość. Stosunkowo często spotykane pięć lat temu obawy i lęki związane z wyborem Aleksandra Kwaśniewskiego obecnie odnotowujemy rzadziej - co dziesiąty Polak przyjął wyniki wyborów prezydenckich z obawą, co dwunasty - z niepewnością lub zniechęceniem. Dla ponad jednej piątej ankietowanych wynik tegorocznych wyborów jest sprawą obojętną i odczucie to pojawia się częściej niż w roku 1995.

---

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (125) przeprowadzono w dniach 13-16 października 2000 roku na 1048-osobowej reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłych mieszkańców Polski.

Tabela 1

Z jakimi uczuciami przyjął(ęła) Pan(i) wyniki wyborów prezydenckich?*	Wskazania respondentów według terminów badań	
	1995	2000
	w procentach	
Z radością	18	31
Z zadowoleniem	36	53
Z zaskoczeniem	20	6
Z niepewnością	21	8
Z rozczarowaniem	17	12
Ze zniechęceniem	8	8
Ze złością	5	3
Z obawą	32	10
Z obojętnością	14	21
Trudno powiedzieć	1	2

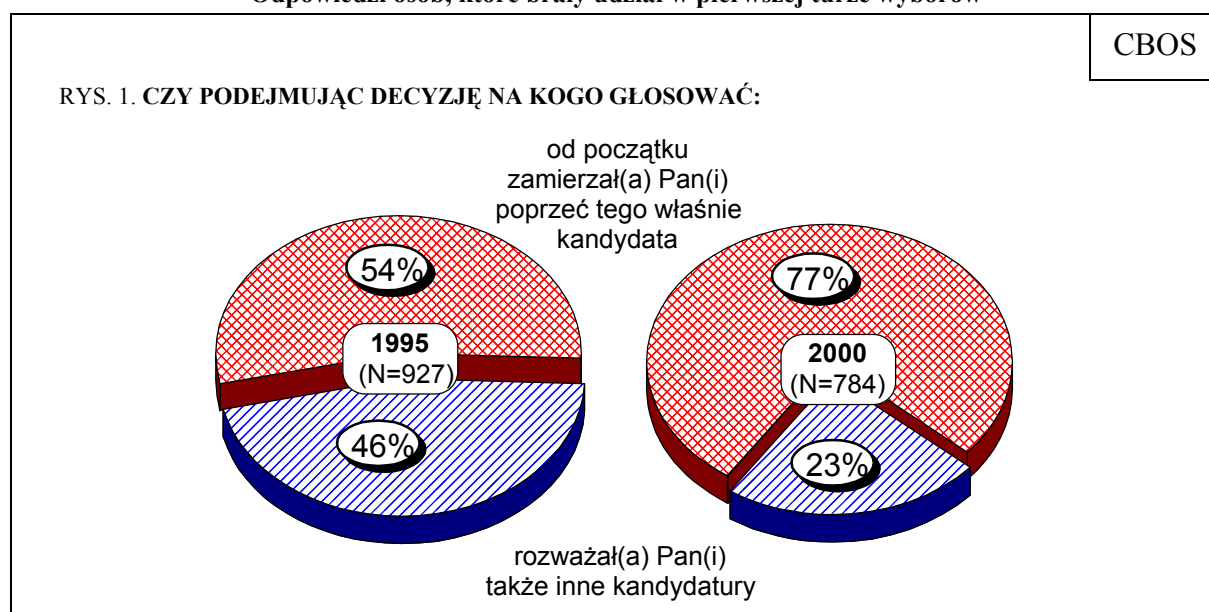
* Procenty nie sumują się do 100. Badani mogli wskazać dwa uczucia.

Wśród osób deklarujących lewicowe poglądy polityczne dominuje zadowolenie (83%) i radość (60%) po zwycięstwie Aleksandra Kwaśniewskiego. Zadowolenie i radość (odpowiednio 61% i 26%) przeważają także wśród osób określających swoje poglądy polityczne jako centrowe. Natomiast wśród osób identyfikujących się z prawicą najczęstszymi odczuciami są rozczarowanie (34%), obawa (26%), zniechęcenie i obojętność (po 22%).

Jest oczywiste, że wyborcy Aleksandra Kwaśniewskiego zareagowali na wynik wyborów z zadowoleniem (88%) i radością (59%). Wyborcy Jarosława Kalinowskiego przyjęli rezultat wyborów raczej z zadowoleniem (38%), ale także z pokaźną domieszką obojętności (38%). Raczej zadowolone są również osoby, które w wyborach poparły Andrzeja Leppera (46%). Natomiast rozczarowanie i obojętność to dwa uczucia najczęściej deklarowane przez wyborców Andrzeja Olechowskiego (odpowiednio 37% i 32%). Jednak wśród głosujących na tego kandydata reakcje na wynik wyborów są zróżnicowane, tak jak zróżnicowany politycznie jest jego elektorat - częste jest zarówno zadowolenie (21%), jak i zniechęcenie (21%) czy obawa (20%). Wśród wyborców Mariana Krzaklewskiego dominujące odczucia to rozczarowanie (43%) i obawa (30%). Część zwolenników szefa „Solidarności” czuje się także z jednej strony zaskoczona (21%), z drugiej zaś zubożona (19%) lub zniechęcona (20%).

Według deklaracji badanych, w tegorocznych wyborach układ sympatii wyborców kształtował się inaczej niż pięć lat temu - preferencje wyborcze ustaliły się już wcześniej i w mniejszym stopniu formowały się pod wpływem kampanii wyborczej. Większość uczestników wyborów (77%) twierdzi, że od początku miała swojego faworyta i nawet nie rozważała możliwości, by oddać głos na kogoś innego. Pięć lat temu podobne zdecydowanie deklarowała nieco ponad połowa głosujących.

Odpowiedzi osób, które brały udział w pierwszej turze wyborów

Aleksander Kwaśniewski jest politykiem mającym najbardziej wiernych zwolenników - aż 86% jego wyborców twierdzi, że przed wyborami w ogóle nie rozważało możliwości głosowania na kogoś innego. Relatywnie wielu zadeklarowanych sympatyków ma również Jarosław Kalinowski - 72% jego wyborców nie brało pod uwagę innych kandydatów. Ponad dwie trzecie osób głosujących na Mariana Krzaklewskiego (67%) nie myślało o tym, by poprzeć w wyborach innego kandydata. Wyborcy Andrzeja Olechowskiego stosunkowo najmniej pewni byli swojego wyboru - ponad połowa (56%) spośród nich zadeklarowała, że od początku zamierzała oddać na niego swój głos, a ponad dwie piąte (41%) rozważało możliwość głosowania na kogoś innego.

Nie do końca zdecydowani wyborcy Andrzeja Olechowskiego rozważali przede wszystkim możliwość poparcia w wyborach Aleksandra Kwaśniewskiego (62%), w wyraźnie mniejszym stopniu brali pod uwagę możliwość głosowania na Mariana Krzaklewskiego (18%). Z kolei ponad połowa wahających się wyborców Mariana Krzaklewskiego zastanawiała się, czy nie oddać swego głosu na Andrzeja Olechowskiego (51%). Również wśród wahających się wyborców, którzy ostatecznie poparli Aleksandra Kwaśniewskiego, ponad połowa brała pod uwagę możliwość oddania swego głosu na Andrzeja Olechowskiego (55%).

Odpowiedzi na pytanie o termin podjęcia decyzji wyborczej potwierdzają, że w tegorocznych wyborach decyzje głosujących zapadły stosunkowo wcześniej niż miało to miejsce przed głosowaniem w 1995 roku. Dokładnie dwie trzecie uczestników wyborów twierdzi, że o tym, na kogo odda swój głos, zdecydowało ponad dwa miesiące przed wyborami, podczas gdy pięć lat temu tak wcześnie przesądziła o swojej decyzji niespełna połowa wyborców. W tym roku tuż przed głosowaniem, tzn. w przedwyborczą sobotę i w dniu wyborów ostateczną decyzję podjął co dwudziesty uczestnik głosowania (pięć lat temu co dziewiąty). Do ostatecznego podjęcia decyzji w trakcie dwóch ostatnich tygodni kampanii wyborczej przyznaje się tylko 12% ankietowanych (w 1995 roku 21%).

Tabela 2

Kiedy zdecydował(a) się Pan(i), że będzie Pan(i) głosować na tego właśnie kandydata?	Wskazania osób, które brały udział w pierwszej turze wyborów	
	1995 (N=927)	2000 (N=784)
	w procentach	
W dniu wyborów, tzn. w niedzielę	7	2
W przeddzień wyborów, tzn. w sobotę	4	3
W ostatnim tygodniu przed wyborami	14	6
Dwa tygodnie przed wyborami	7	6
Miesiąc przed wyborami	14	9
Dwa miesiące przed wyborami	7	7
Jeszcze wcześniej	45	66
Trudno powiedzieć	1	1

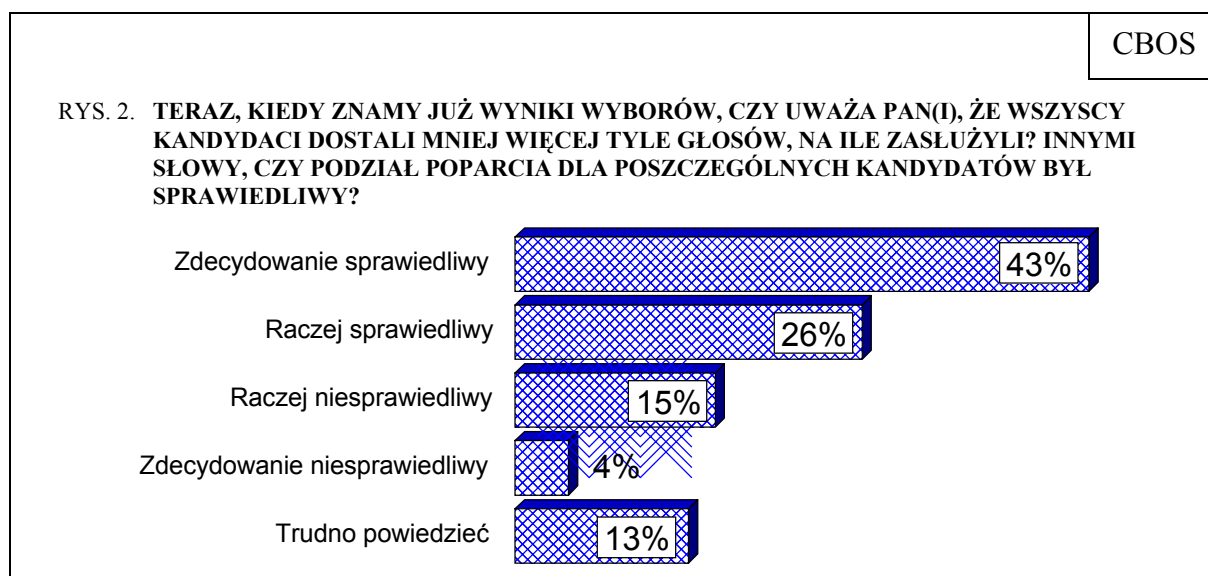
Można sądzić, że w tym roku wyborcom łatwiej było podejmować decyzję niż przed pięciu laty - rzadziej podawaną przyczyną niewzięcia udziału w wyborach były trudności związane z podjęciem ostatecznej decyzji, na kogo głosować. Poza kwestią trudności wyboru, przyczyny absencji wyborczej nie różnią się zasadniczo od tych, które podawano w 1995 roku. Wśród zmian, poza przyczynami obiektywnymi (*nie miałe(a)m czasu*), należy zauważyć wzrost odsetka wskazań mówiących o braku zaufania do systemu politycznego (*nie wierzę, by wybory prezydenckie mogły cokolwiek zmienić* - wzrost o 5 punktów, *czuję się oszukany(a), zawiedziony(a) tym, co się dzieje w kraju* - wzrost o 4 punkty) oraz wskazujących na brak przekonania o możliwości realnego wpływu na wynik głosowania (*wynik wyborów był i tak z góry przesądzony* - wzrost o 4 punkty). Może to świadczyć o wzroście odsetka obywateli nieakceptujących *status quo* na scenie politycznej.

Tabela 3

Przyczyny absencji wyborczej	Wskazania osób, które nie brały udziału w pierwszej turze wyborów	
	1995 (N=327)	2000 (N=497)
	w procentach	
Nie mogłe(a)m się zdecydować, na kogo głosować	20	10
Wynik pierwszej tury wyborów był i tak z góry przesądzony, wiadomo było, kto wygra	10	14
Czuję się oszukany(a), zawiedziony(a) tym, co się dzieje w kraju	11	15
Nie interesuję się polityką, kandydatami, wyborami	19	17
Wśród kandydatów nie było żadnego, który by mi odpowiadał	12	8
Nie wierzę, by wybory prezydenckie mogły cokolwiek zmienić	14	19
Nie miałe(a)m czasu, załatwiałe(a)m inne ważne sprawy, byłe(a)m poza miejscem zamieszkania	14	19
Byłe(a)m chory(a), jestem niepełnosprawny(a)	23	18
Inny powód	19	21
Trudno powiedzieć	1	2

* Procenty nie sumują się do 100. Badani mogli wskazać dwa powody.

Większość respondentów (69%) akceptuje wynik wyborów i uznaje go za sprawiedliwy. Tylko niespełna co piąty badany (19%) nie może pogodzić się z tym, że kolejną kadencję urząd prezydenta będzie sprawował Aleksander Kwaśniewski i uważa, iż wynik wyborów jest niesprawiedliwy. Jak można się domyśleć, z rezultatem wyborów najtrudniej pogodzić się zwolennikom Mariana Krzaklewskiego - większość spośród nich (64%) uznaje wynik głosowania za niesprawiedliwy i sądzi, że szef „Solidarności” zasłużył na więcej głosów. Podobnie krytycznie wynik wyborów oceniają nieliczni wyborcy Lecha Wałęsy. Co najmniej ponad połowa wyborców pozostałych pretendentów do prezydentury uznaje, że wynik ten odzwierciedla realny układ preferencji Polaków i jest odpowiedni do „zasług” poszczególnych kandydatów. Jedna trzecia wyborców Andrzeja Olechowskiego oraz Jarosława Kalinowskiego uznaje rezultat wyborów za niesprawiedliwy (po 36%).

Zdaniem blisko dwóch piątych badanych mających wątpliwości co do tego, czy podział poparcia dla poszczególnych osób startujących w wyborach był sprawiedliwy, kandydatem niedowartościowanym jest Andrzej Olechowski. Ponad jedna trzecia uznaje, że zbyt mało głosów otrzymał także Jarosław Kalinowski. Ponad jedna czwarta sądzi, że niezasłużenie mało głosów uzyskał Lech Wałęsa. Niespełna jedna czwarta badanych kwestionujących rezultat wyborów uznaje, że Marian Krzaklewski również jest kandydatem

niedowartościwanym w stosunku do swoich zasług. Jednak w przypadku tego kandydata nawet wśród wyborców niezadowolonych z wyniku wyborów większa część (jedna trzecia) uznaje, że dostał on zbyt dużo głosów w stosunku do tego, na co zasłużył. Wśród niezadowolonych z wyniku wyborów więcej głosów krytycznych zebrał jedynie ich zwycięzca, czyli Aleksander Kwaśniewski.

Odpowiedzi ankietowanych mających wątpliwości co do tego, czy podział poparcia dla poszczególnych kandydatów był sprawiedliwy (N=460)

Tabela 4

Który z poniższych kandydatów dostał w Pana(i) ocenie zbyt mało lub zbyt dużo głosów w stosunku do tego, na co zasłużył?	Zbyt mało	Tyle, na ile zasłużył	Zbyt dużo	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Andrzej Olechowski	39	42	16	4
Jarosław Kalinowski	35	52	5	9
Lech Wałęsa	29	54	11	6
Marian Krzaklewski	24	41	33	2
Andrzej Lepper	17	53	23	7
Janusz Korwin-Mikke	13	61	14	11
Aleksander Kwaśniewski	9	47	43	1

★

★

★

Zapewne obecna sytuacja polityczna sprawiła, że w tegorocznych wyborach układ sił okazał się wyraźnie bardziej stabilny niż pięć lat temu - preferencje wyborcze ustaliły się już wcześniej i w mniejszym stopniu kształtowały się pod wpływem kampanii wyborczej. Większość uczestników wyborów ocenia, że od początku miała swojego faworyta i nawet nie rozważała możliwości, by oddać głos na kogoś innego. Dwie trzecie wyborców twierdzi, że ostateczną decyzję, kogo poprzeć w wyborach, podjęło wcześniej niż dwa miesiące przed ich terminem.

Ponowny wybór Aleksandra Kwaśniewskiego na urząd prezydenta przyjęty został z zadowoleniem przez ponad połowę Polaków. Rzadziej niż pięć lat temu wynik wyborów odbierano negatywnie - z uczuciem obawy, zniechęcenia czy rozczarowania. Rezultat wyborów pozytywnie przyjęły przede wszystkim osoby o lewicowych poglądach politycznych, a także w większej części wyborcy określający swoje poglądy jako centrowe. Raczej minorowe nastroje panują wśród osób identyfikujących się z prawicą. Wśród zwolenników tej opcji dominuje rozczarowanie, obawa i zniechęcenie. Z wynikiem wyborów najtrudniej jest się pogodzić wyborcom Mariana Krzaklewskiego, większość z nich uznaje rezultat głosowania za niesprawiedliwy.

Opracował

Krzysztof PANKOWSKI

A N E K S

Tabela 1. Z jakimi uczuciami przyjął(ęła) Pan(i) wyniki wyborów prezydenckich? Proszę wybrać z podanej listy nie więcej niż dwa. 1 - Z radością; 2 - Z zadowoleniem; 3 - Z zaskoczeniem; 4 - Z niepewnością; 5 - Z rozczarowaniem; 6 - Ze zniechęceniem; 7 - Ze złością; 8 - Z obawą; 9 - Z obojętnością (%)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	31	53	6	8	12	8	3	10	21	2	1046
Płeć											
Mężczyźni	30	56	7	7	8	8	3	9	21	3	496
Kobiety	31	51	4	9	16	8	3	10	21	2	550
Wiek											
18-24 lat	27	58	4	8	9	9	2	12	22	4	150
25-34	31	55	7	8	12	9	1	11	20	0	184
35-44	24	49	7	8	15	10	4	12	24	1	196
45-54	36	54	3	9	12	9	4	9	20	2	221
55-64	38	61	8	7	16	6	4	4	14	2	124
65 lat i więcej	30	45	5	7	8	6	4	9	24	5	172
Miejsce zamieszkania											
Wieś	25	51	9	8	11	6	3	9	23	4	384
Miasto do 20 tys.	38	53	8	5	14	8	2	12	21	3	146
20-100 tys.	36	55	1	8	11	5	5	10	19	1	201
101-500 tys.	32	57	4	7	10	7	4	9	19	1	188
501 tys. i więcej mieszk.	31	50	1	12	17	20	4	9	22	0	128
Wykształcenie											
Podstawowe	32	54	6	6	9	5	4	7	22	4	300
Zasadnicze zawodowe	32	56	8	9	9	4	2	9	20	1	282
Średnie	29	51	4	9	15	11	4	12	20	1	366
Wyższe	30	50	3	6	16	16	3	12	22	1	99
Grupa społ.-zaw. pracujący											
Kadra kier., inteligencja	32	44	6	6	25	17	5	13	11	1	64
Prac. umysł. niż. szczebla	31	52	3	14	17	12	3	9	25	0	93
Pracownicy fiz.- umysł.	34	52	6	9	6	1	1	10	28	2	82
Robotnicy wykwalifikowani	34	59	11	5	6	6	2	5	16	2	121
Robotnicy niewykwalifik.	33	52	8	18	12	2	2	3	25	0	39
Rolnicy	14	33	8	12	19	6	8	14	28	3	58
Pracujący na własny rach.	22	51	0	6	14	4	6	23	32	0	39
Bierni zawodowo											
Renciści	40	57	3	6	7	4	3	8	22	3	112
Emeryci	31	48	8	6	12	9	5	7	21	4	200
Uczniowie i studenci	25	57	4	4	17	16	3	14	22	2	69
Bezrobotni	27	64	7	7	6	10	3	12	14	2	111
Gospodynie domowe i inni	35	64	2	11	12	4	0	13	23	1	59
Pracuje w:											
inst. państw., publicznej	36	54	8	9	13	10	3	10	17	2	175
spółce właścicieli											
prywatnych i państwa	28	54	6	8	10	7	3	2	26	0	99
sekt. pryw. poza rolnict.	31	52	4	9	13	9	4	13	22	1	185
prywatnym gosp. rolnym	13	32	9	11	23	9	7	16	28	3	60
Dochody na jedną osobę											
Do 275 zł	22	52	12	6	11	5	6	11	25	2	124
276-399	27	60	5	8	11	4	2	10	22	3	120
400-549	32	52	7	9	12	9	4	13	16	1	190
550-799	37	65	5	7	9	10	3	6	17	2	154
Powyżej 799 zł	39	57	2	9	12	8	2	10	21	0	176
Ocena własnych war. mater.											
Źle	31	53	3	9	10	8	5	9	24	2	358
Średnie	29	51	8	7	14	6	3	9	17	3	482
Dobre	35	58	4	9	9	12	2	13	24	0	206
Udział w prakt. religijnych											
Kilka razy w tygodniu	22	25	14	11	26	14	8	16	22	3	77
Raz w tygodniu	27	47	8	9	15	9	4	11	22	4	496
1-2 razy w miesiącu	36	58	3	7	6	5	1	10	21	3	171
Kilka razy w roku	30	65	2	4	7	8	1	6	22	3	211
W ogóle nie uczestniczy	52	73	0	10	7	4	2	7	14	0	91
Poglądy polityczne											
Lewica	60	83	1	2	1	2	0	1	8	1	314
Centrum	26	61	6	10	10	5	2	8	23	1	268
Prawica	11	14	13	11	34	22	10	26	22	1	227
Trudno powiedzieć	18	42	4	10	7	6	2	8	34	6	235

Tabela 2. Kiedy zdecydował(a) się Pan(i), że będzie Pan(i) głosować na tego właśnie kandydata?

1 - W dniu wyborów, tzn. w niedzielę; 2 - W przeddzień wyborów, tzn. w sobotę; 3 - W ostatnim tygodniu przed wyborami; 4 - Dwa tygodnie przed wyborami; 5 - Miesiąc przed wyborami; 6 - Dwa miesiące przed wyborami; 7 - Jeszcze wcześniej

	(%)								
	1	2	3	4	5	6	7	Trudno powie- dzieć	Liczba osób
Ogółem	2	3	6	6	9	7	66	1	784
Płeć									
Mężczyźni	2	2	6	7	9	6	68	0	371
Kobiety	3	3	6	6	9	7	64	2	412
Wiek									
18-24 lat	4	2	7	13	12	6	57	0	98
25-34	2	5	4	8	5	10	65	1	129
35-44	0	5	5	3	9	7	70	1	143
45-54	3	2	7	7	9	8	64	0	183
55-64	2	0	7	4	9	4	72	2	106
65 lat i więcej	4	2	7	5	8	5	67	3	124
Miejsce zamieszkania									
Wieś	3	3	7	6	8	6	65	2	260
Miasto do 20 tys.	3	2	7	8	4	6	68	1	111
20-100 tys.	2	2	3	9	7	7	71	0	153
101-500 tys.	2	2	6	4	12	5	67	1	148
501 tys. i więcej mieszk.	1	5	7	6	10	11	60	0	112
Wykształcenie									
Podstawowe	5	2	4	2	12	6	68	2	206
Zasadnicze zawodowe	1	3	6	6	6	7	71	1	187
Średnie	1	4	6	9	8	6	63	1	300
Wyższe	2	2	11	5	8	10	62	1	90
Grupa społ.-zaw. pracujący									
Kadra kier., inteligencja	1	1	9	5	10	10	64	0	59
Prac. umysł. niż. szczebla	0	6	6	4	10	4	70	0	78
Pracownicy fiz.- umysł.	3	3	2	3	3	6	80	0	58
Robotnicy wykwalifikowani	1	1	5	9	12	9	62	1	85
Robotnicy niewykwalifik.	0	0	14	7	9	4	66	0	22
Rolnicy	0	7	11	9	15	6	48	4	40
Pracujący na własny rach.	0	2	7	0	12	17	62	0	28
Bierni zawodowo									
Renciści	2	1	4	5	5	7	74	1	79
Emeryci	4	1	5	5	8	5	69	3	156
Uczniowie i studenci	6	4	3	12	7	7	48	0	50
Bezrobotni	2	4	5	7	4	5	71	1	85
Gospodynie domowe i inni	7	6	13	11	0	7	56	0	43
Pracuje w:									
inst. państw., publicznej	1	1	7	6	8	6	70	0	149
spółce właścicieli									
prywatnych i państwa	1	2	4	5	10	6	71	1	66
sekt. pryw. poza rolnict.	0	4	7	3	12	9	66	0	133
prywatnym gosp. rolnym	0	9	8	8	17	7	47	4	44
Dochody na jedną osobę									
Do 275 zł	4	1	7	3	4	5	73	3	78
276-399	2	0	6	8	6	7	70	1	86
400-549	2	5	4	5	12	7	62	2	151
550-799	1	1	4	4	7	9	75	0	124
Powyżej 799 zł	2	2	9	9	7	6	64	1	155
Ocena własnych war. mater.									
Złe	3	4	7	6	6	5	67	2	245
Średnie	1	1	6	5	11	7	67	1	361
Dobre	4	4	6	9	7	8	62	0	178
Udział w prakt. religijnych									
Kilka razy w tygodniu	1	7	2	7	13	10	56	4	66
Raz w tygodniu	2	3	9	8	9	6	61	1	389
1-2 razy w miesiącu	4	2	3	1	7	10	73	0	116
Kilka razy w roku	2	1	3	5	7	7	73	1	147
W ogóle nie uczestniczy	1	1	6	7	6	2	77	1	66
Poglądy polityczne									
Lewica	0	1	2	5	5	5	80	1	258
Centrum	1	2	8	8	10	8	64	0	203
Prawica	4	7	8	5	13	8	53	2	187
Trudno powiedzieć	7	1	8	9	6	7	60	2	134

Tabela 3. Teraz, kiedy znamy już wyniki wyborów, czy uważa Pan(i), że wszyscy kandydaci dostali mniej więcej tyle głosów, na ile zasłużyli? Innymi słowy, czy podział poparcia dla poszczególnych kandydatów był sprawiedliwy?

	(%)			
	Sprawiedliwy	Niesprawiedliwy	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	69	18	13	1046
Płeć				
Mężczyźni	70	19	11	495
Kobiety	68	18	14	550
Wiek				
18-24 lat	75	16	10	150
25-34	67	20	13	184
35-44	71	19	10	196
45-54	71	19	10	221
55-64	70	17	13	123
65 lat i więcej	61	18	21	172
Miejsce zamieszkania				
Wieś	66	19	15	384
Miasto do 20 tys.	68	19	13	145
20-100 tys.	72	15	13	201
101-500 tys.	75	16	9	188
501 tys. i więcej mieszk.	67	25	9	128
Wykształcenie				
Podstawowe	66	14	20	299
Zasadnicze zawodowe	70	16	14	282
Średnie	70	23	7	366
Wyższe	73	22	5	99
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	71	23	7	64
Prac.umysł.niż.szczebła	73	22	4	93
Pracownicy fiz.-umysł.	76	18	6	82
Robotnicy wykwalifikowani	72	12	15	121
Robotnicy niewykwalifik.	73	5	21	39
Rolnicy	50	34	16	58
Pracujący na własny rach.	73	16	11	39
Bierni zawodowo				
Renciści	64	11	25	111
Emeryci	64	21	15	200
Uczniowie i studenci	69	24	7	69
Bezrobotni	74	16	10	111
Gospodynie domowe i inni	74	17	9	59
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	74	19	7	175
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	75	13	12	99
sekt. pryw. poza rolnict.	70	19	11	185
prywatnym gosp. rolnym	46	37	17	60
Dochody na jedną osobę				
Do 275 zł	68	18	14	124
276-399	70	17	13	120
400-549	65	26	9	189
550-799	71	17	12	154
Powyżej 799 zł	78	15	8	176
Ocena własnych war. mater.				
Złe	64	19	17	358
Średnie	70	19	11	482
Dobre	77	15	8	206
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	44	33	23	76
Raz w tygodniu	64	23	14	496
1-2 razy w miesiącu	78	11	12	171
Kilka razy w roku	79	12	9	211
W ogóle nie uczestniczy	79	11	11	91
Poglądy polityczne				
Lewica	87	8	5	314
Centrum	79	14	6	268
Prawica	42	48	11	227
Trudno powiedzieć	59	8	33	235